

Vestvågøy kommune

Fauske, 01.12.2022

Dette brevet sendes på vegne av BirdLife Nordland og Naturvernforbundet i Nordland.

Høringsuttalelse til Kommunedelplan for Klima, miljø - og energi, Vestvågøy kommune.

Saksnummer 20/1327.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Nordland er et samarbeidsnettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i Nordland fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. Medlemsmassen hos de tilsluttede organisasjonene er ca. 22 000 personer.

Vi viser til høring av *kommunedelplan for Klima, miljø og energi 2022-2031*. Vi viser også til e-post til saksbehandler med utsatt høringsfrist.

Om planforslaget

Kommunedelplan (KDP) for Klima, miljø og energi (KME) er en overordnet strategisk plan. Planen skal synliggjøre kommunens hovedfordringer innenfor miljø og klimaarbeidet, og undersøke og foreslå nytt utslippsmål, hovedmål innenfor tjenesteområdene, med strategier og mulige tiltak, som kan iverksettes. Denne planen er en revisjon av Energi- og klimaplan fra 2010.

Kommunedelplanen inngår i kommunens overordnede plansystem, og en vedtatt plan er et verktøy som gir kommunen grunnlag for beslutninger. Planen er oppdelt i 11 tema og avsluttes med et kapittel om samarbeid. Hvert tema er delt opp i en tekstdel med status og utfordringer, og en måldel som beskriver kommunens overordnede målsettinger innfor enkelttema.

Planen har en handlingsdel som konkret beskriver forslag på hovedmål, delmål, strategier og tiltak. Hvert tema har også et sett med indikatorer som kan benyttes til å følge utviklingen av kommunens energi-, miljø- og klimaarbeid. Målene, strategiene og tiltakene er gitt et vurderingsgrunnlag – hvor handlingsdelen måles etter effekt, kostnad, gjennomførbarhet og tid.

Kommunen har ansvar å se på løsninger lokalt og har valgt ut følgende av FNs 17 bærekraftsmål som de viktigste for denne planperioden:

4. God utdanning
6. Rent vann og gode sanitærforhold
7. Ren energi til alle
8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst
9. Industri, innovasjon og infrastruktur
11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn
12. Ansvarlig forbruk og produksjon

Våre synspunkter på planforslaget

FNF Nordland jobber med å sikre arealer for natur og friluftsliv. Sammen med et klima i endring er tap av naturmangfold vår tids store utfordringer. Det er helt vesentlig i en kommunedelplan for klima, miljø og energi at det tas høyde for den nære sammenhengen det er mellom naturmangfold og klima idet så mye som 80% av jorda sine karbonlagre er bundet opp på landjorda. Vi viser til NINAs rapport fra 2021: «*Karbonlagring i norske økosystemer*¹». Ved nedbygging av natur, særlig våtmark og myr, tapes derfor CO2 til atmosfæren. Ca. 10 % av Norges årlige CO2-utslipp stammer fra punkterte og ødelagte myrer og våtmarker ifølge Miljødirektoratet. For det andre vil det nedbygde naturarealet helt eller delvis miste evnen til å fange CO2 fra atmosfæren via fotosyntese og et intakt naturmangfold med sitt dyreliv (mikroorganismer til pattedyr). Nedbygging av naturmangfold gir med andre ord et direkte CO2-tap og et indirekte CO2-tap på grunn av svekket/manglende opptak av karbon fra atmosfæren i årene deretter. Utfra denne erkjennelsen var det at FN's klimapanel (IPCC) i sin siste rapport fra i år kom med tilråding til alle verdens land om å sørge for at 30 – 50 % av alt land og hav gis et reelt og varig vern. I utgangspunktet reagerer vi derfor på at forslaget til kommunedelplanen for klima, miljø og energi i Vestvågøy kommune ikke har valgt ut FN's bærekraftsmål nr. 15 «Livet på land» også som retningsgivende for KME-planarbeidet. Vi foreslår herved at dette bærekraftmålet tas inn. Arealendringer og fragmenteringer av leveområder utgjør hovedårsaken til tap av naturmangfold ifølge det Internasjonale Naturpanelet (IPBES) mens klimaendringer er tredje viktigste årsak til tap av naturmangfold, etter overutnytting. Klimakrisen og naturkrisen må således behandles som to sider av samme sak.

Som planmyndighet har kommunen et vesentlig ansvar med å ta vare på naturmangfoldet, og det er store klimagevinster å hente med en god og kunnskapsbasert arealforvaltning. En intakt natur bidrar med livsviktige økosystemtjenester² og har positive effekter på befolkningens helse og på økonomien. Å tilrettelegge for gode naturopplevelser skaper dessuten en mer aktiv befolkning og øker forståelsen av nødvendigheten av å ta vare på naturen.

Vi ser at «*det grønne skiftet*» omfatter planer om enorme arealinngrep i form av kraftkrevende industrietableringer og kraftutbygginger i inngrepsfri natur. Konsekvensene av dette er en forsterket naturkrise og vi blir dårligere rustet i møte med fremtiden. Å stoppe forbruket av natur må kommunen sikre gjennom kommuneplanleggingen. Det må innhentes kunnskap om naturverdiene, det må føres arealregnskap³ og kommunen må bli arealnøytral⁴. Dette innebærer blant annet at kommunen må skaffe seg en oversikt over de naturlige karbonlagrene i kommunen og verne om disse mot utbygging, nydyrking og andre inngrep som kan frigjøre karbon til luft. Dette gjelder ødeleggelse av våtmarker generelt, og karbonrik myr spesielt. Vi viser i denne sammenheng til BirdLife Lofoten og Naturvernforbundet i Lofotens grundige uttalelse⁵. Vi støtter behovet for vern og bevaring av våtmarkene og myrområdene i kommunen, på grunn av deres enorme betydning for naturmangfoldet, for klimatilpasningen og andre livsviktige egenskaper⁶.

¹ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2655582>

² [Økosystemtjenester - naturens goder - Sabima](#)

³ [Bruk av arealregnskap i kommuneplanprosesser - regjeringen.no](#)

⁴ <https://www.sabima.no/et-arealnøytralt-norge/>

⁵ https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2022/11/12/9097/klimaplan_vestvagoy.pdf

⁶ [Myr er levested for mange arter, karbonlager og flomdemper \(sabima.no\)](#)

De største utslippskildene i Vestvågøy kommune er fra transport på vei og til sjøs, og landbruk. Kommunens klimaarbeid og handlingsrom er noe begrenset, og som det står i høringsdokumentene så råder ikke kommunen over alle av klimagassutslippene. Det skilles også på kommunens handlingsrom innenfor egen organisasjon, og som en sentral aktør i samfunnsutviklingen. FNF Nordland mener kommunen kan gjøre mye med den ene, store utslippskilden: landbruket. Vi støtter uttalelsen fra BirdLife Lofoten og Naturvernforbundet i Lofoten om at måten vi driver landbruk på må endres for å gjøre noe med naturkrisen og klimakrisen verden står overfor.

Vi forventer at kommunen har ambisiøse mål og en god oversikt over klimagassutslipp gjennom et klimabudsjett- og naturregnskap. Kommunen bør iallfall ha et klimaregnskap for arealbruk, industrien, store næringer (eks. akvakultur), landbruk og transport. Vi oppfordrer videre til å ha god kontakt med næringsliv, fylkeskommune og øvrige sektormyndigheter i det videre arbeidet. Det er viktig at kommunen tar rollen som en aktiv pådriver for å nå målene.

Et samfunn med mindre forbruk av energi er svært viktig for natur og klima. Og den mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Vi vet for eksempel at bruk av elektrisitet i bygg er en av de store kildene til energiforbruk, og ifølge analyser fra NVE⁷ er det et stort potensial for energieffektivisering i bygninger. Energieffektivisering i norske bygninger kan redusere energibruken tilsvarende 10 prosent av Norges strømforbruk, ifølge disse analysene. Energieffektivisering kan igjen bidra til redusert energibehov og lavere kostnader for bedrifter og det offentlige. De siste signalene fra EU i forslaget til nytt såkalt Bygningsenergidirektiv, som også vil bli en del av EØS-avtalen, det går faktisk på at nye bygg skal være nullutslippshus fra 2030 og at bygg med energieffektivitet grad F og G (de dårligste) får påbud om oppgradering/etterisolering innen 2033 (ref.

https://www.nrk.no/rogaland/norske-huseiere-kan-fa-millionsmill-fra-eu_-magne-og-anette-har-allerede-tatt-grep-hjemme-1.16195868). Derfor mener vi at det må innføres bestemmelser i kommunale planer med krav om energieffektive bygg. Vi forventer at Vestvågøy kommune ved rullering av kommuneplanens arealdel, legger ned bestemmelser om at nye reguleringsplaner skal utrede/vurdere planens virkning for redusert energibruk og klimautslipp. Vel så viktig er det at denne bestemmelsen også gjelder ved *videreføring av gamle reguleringsplaner* i kommuneplanen.

Det finnes mange økonomiske støtteordninger og virkemidler som kan bidra til kommunens utvikling og arbeid med å redusere klimautslipp, som for eksempel Miljødirektoratets Klimasats-ordning⁸. Vi oppfordrer Vestvågøy kommune til å utnytte de virkemidlingene som finnes, søke støtteordninger og initiere gode (felles)prosjekter tilpasset lokale/kommunale forhold.

Vi ber om våre innspill tas med i den nye planen, og mener Vestvågøy kommune ellers har mange gode delmål, tiltak og virkemidler i handlingsplanen. FNF Nordland er som nevnt innledningsvis opptatt av arealbruken og at denne blir med i en helhetlig KME-delplan. Vi er positive til at Vestvågøy kommune ser i retning en balansert arealbruk, med arealregnskap og et arealbudsjett i null i planperioden. Gjenbruk og fortetting av allerede utbygde arealer er et svært viktig tiltak, og en høy arealavgift kan være et hensiktsmessig virkemiddel for å lykkes med dette, men sannsynligvis vil forvaltningsmessig håndheving av byggeforbud i uberørte naturområder være viktigste styringsverktøy. Handlingsdelen skal revideres årlig og vi håper alle relevante aktører, herunder de frivillige natur- og friluftslivsorganisasjoner, inkluderes i det fremtidig arbeidet.

⁷ [Energieffektivisering - NVE](#)

⁸ [Kommunar sine innkjøp vert grønar med statleg hjelp - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Nordland

Jens Egil Pedersen
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator

Kopi til:

Nordland fylkeskommune

Statsforvalteren i Nordland

